

KELTŠTÍ BOHOVÉ

Zatímco ženská božstva se spojovala se zemí a její půdou a plodností, mnoho raných mužských božstev bylo asociováno s kmenem nebo válkou. Komplikaci přináší skutečnost, že každý kmen měl svou verzi boha, která se často značně lišila od nejbližšího ekvivalentu v jiné části keltského světa.

DOLE

Cernunnos, rohatý bůh, vyobrazený na kotli z Gundestrup. Jeden z nejdůležitějších keltských bohů, který je spojován s Podsvětím a plodností.

V době římské okupace Galie (58 př. n. l. – 1. století n. l.) Julius Caesar hovoří o více zobecněném mužském božstvu: „Galové tvrdí, že jsou všichni potomky boha Dis, společného otce. Je to, jak říkají, druidská tradice.“ (Zápisky o válce galské, VI. 18). Dis Pater byl jedním z raných římských bohů mrtvých, později se

spojil s Plutem, který naopak zdědil spoustu svých vlastností po řeckém bohu Hádrovi. Předpokládá se, že tento obecný koncept je poněkud pozdní a je možná odrazem římského patriarchálního uvažování. Existovali však i původní jednotliví bohové, kteří měli spojitost s Podsvětím a kteří měli všeobecnou a dalekosáhlou moc. Patřili mezi ně třeba Cernunnos a Dagda. Julius Caesar mohl mít také na mysli keltského boha Donna, jehož jméno znamená „ten temný“ nebo „ten hnědý“ (v angličtině např. ve slově „dun“). Podobně jako byl Hádes vzdálen od nejvyšších olympských bohů v řecké mytologii, byl i Donn daleko od ostatních božstev Keltů.

CERNUNNOS, STARÝ BŮH

Cernunnos byl prastarý a velmi důležitý keltský bůh. Přežil až do římského období a na římsko-keltských archeologických nalezištích můžeme vidět jeho podobu, navzdory faktu, že jmenovitě je uveden pouze na jednom nápisu. Byl pánem zvířat a obvykle je vypodobněn s rohy či parohy na hlavě. Cernunnovým totemovým zvířetem byl jelen. Jedno ze známějších vyobrazení tohoto boha můžeme vidět také na vnitřní straně gundestrupského kotle. S parohy na hlavě, s torkézem kolem krku, s dalším torcem v pravé ruce a s hadem s palicovitou hlavou v ruce levé. Je obklopen divokými zvířaty. Jeho podoba tudíž silně evokuje šamanské a metamorfózní schopnosti. Cernunnos je také spjat s Podsvětím a plodností. Nelze vyloučit, že v křesťanském myšlení byl později ztotožněn s ďáblem.

Božstva a země

Přestože existovala mužská božstva spojovaná s řekami, potoky, kopci a jeskyněmi, keltská víra byla hlubší než prostý animismus. Skrytou podstatou byla úzká spojitost mezi zdravím kmene a zdravím země. Existovali i bohové oblohy, ale důraz byl kladen na podsvětní bohy a také na Tuatha Dé Danann, kteří byli považováni za rasu duchovna. Neolitické mohyly a hrobky byly místy uctívání bohů. Jeskyně, zřídla, studny i potoky byly pokládány za vstupní brány do Podsvětí, které nebylo místem, kam se člověk dostal za trest, ale spíše původní říši plnou starých moudrostí a obydlenou důležitými božstvy. Bylo to i místo pohřbených předků. Podsvětí navíc mělo podle mýtů silné vazby na Jiný svět.

DAGDA

Dagda byl také nanejvýš významným bohem, kterému irské mýty přisuzovaly vynikající charakter. Hrál důležitou roli v příbězích o Tuatha Dé Danann. Říkalo se mu „Dobrý bůh“ – výraz „dobrý“ zde znamenal něco jako „mnohotalento- vaný“. Navzdory své obrovské moci se mnohdy v mýtech vyskytuje spíše v komické podobě. Nosil obrovský kyj – pravděpodobně symbol mužnosti a plodnosti – který musel být převážen pomocí kol. To všechno naznačuje jeho spojitost s nějakým bohem z předkeltského období. Byl rovněž velikým čarodějem, ochráncem kouzelné harfy a kouzelného kotle hojnosti, který mohl navrátit padlé válečníky zpět k životu. Měl stále

velikou chuť k jídlu. Jednou byl Fomoriány nucen sníst obrovskou porci ovesné kaše ze svého velikého kotle, což lehce zvládl. Měl rovněž velký milostný apetit a jeho hlavní partnerkou byla obávaná irská bohyně Morrigan. Jeho každoroční spojení s ní při Samhainu zajišťovalo bohatou úrodu pro další rok. Prý se s ní spojil před Druhou bitvou na Moytuře (*Magh tuiredh*), když stála rozkročmo nad řekou Unius. Bohyně Brigid mohla být jejich dítětem. Dagda měl též pokoutný vztah s bohyní řek Boann (která dala jméno irské řece Boyne), se níž měl syna Anguse (Aengus mac Og – Angus „mladý syn“), boha lásky. Partnerství bohů a bohyň symbolizují sjednocení boha s přírodou.

ΠΑΗΟΡΕ

Obr z Caerne Abbas, bůh plodnosti třímající veliký kyj vytesaný do svahu kopce v Cerne Abbas v anglickém Dorsetu, bývá dáván do souvislosti s Dagdou.